

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:31
sssjournal.com

pp.1314-1318
ISSN:2587-1587

2019 / March / Mart
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 25/01/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 19/03/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 19.03.2019

ÖĞRENCİLERİN KİTAP OKUMA ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE ŞANLIURFA TEKNİK MESLEK LİSESİNDE BİR ÇALIŞMA

A STUDY ON STUDENTS' HABITS OF READING BOOKS IN ŞANLIURFA TECHNICAL OCCUPATIONAL HIGH

Ayşe GÜR

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Elektrik Elektronik, E-mail: ayse.1453.gur@gmail.com, Şanlıurfa/Türkiye

Esra Berfin KURT

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Elektrik Elektronik, E-mail: esraberfinkurt@gmail.com, Şanlıurfa/Türkiye

Merve AÇAR

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Elektrik Elektronik, E-mail: acrhrtv@gmail.com, Şanlıurfa/Türkiye

Rokan ABBAS

Lisans öğrencisi, Harran Üniversitesi Elektrik Elektronik, E-mail: roken.ebbas@gmail.com, Şanlıurfa/Türkiye

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet MİMAN

Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi Endüstri Mühendisliği, E-mail: mmiman@harran.edu.tr, Şanlıurfa/Türkiye

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1343>

Reference : Gür, A., Kurt, E. B., Açar, M., Abbas, R. & Mimam, M. (2019). "Öğrencilerin Kitap Okuma Alışkanlıkları Üzerine Şanlıurfa Teknik Meslek Lisesinde Bir Çalışma", International Social Sciences Studies Journal, 5(31): 1314-1318

ÖZ

Çalışma Şanlıurfa'da erkek lise öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını ve tutumlarını belirlemeye yönelik olup, öğrencilerin genel olarak kitap okumanın öneminin farkında olduklarını fakat kendi kütüphanelerini oluşturmak için pek gayret göstermediklerini ortaya koymaktadır. Sözel bölümdeki lise öğrencilerinin kendi kütüphanelerini oluşturmada daha gayretli oldukları göstermektedir. Veriler kitap okuma alışkanlığı konusunda farkındalık ve bilinç oluşturmada kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kitap okuma alışkanlığı, demografik özellikler, Şanlıurfa

ABSTRACT

This study is to determine the male students' habits of reading books and their attitudes towards reading books, and indicates that students are aware of importance of reading books at most but they do give effort to build their own library the least. Students of verbal department were found to give more effort to build their own libraries. The findings can be used to develop awareness and conscious about reading books.

Key Words: Habit of reading books, demographic characteristics, Şanlıurfa

1. GİRİŞ

Alışkanlık, Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanmış güncel Türkçe sözlükte sadece kelime olarak “iç ve dış etkilerle davranışların tekrarlanması hep aynı biçimde gerçekleşmesi sonucu beliren şartlanmış davranış biçimidir.” Olarak tanımlanır(TDK, 1992, 52)

Ülkemizin neredeyse % 90'ından fazlası okur-yazardır; ancak okuma oranı % 4,5'dur. Okuma alışkanlığı, kişinin okuma eylemini, bir gereksinim olarak algılayıp yaşam boyu, sürekli ve düzenli biçimde bu eylemi gerçekleştirmesidir. “Ekonomik gelişme için ülke nüfusunun en az % 40'ının okur-yazar olması gereklidir” (Gönen, 2004: 61).

Okumak, Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları seslendirmek veya düşünceyi anlamak, yazılmış bir metnin iletmek istediği şeyleri öğrenmek gibi anlamlara gelmektedir (TDK Sözlük, 2011).

Kitap okuma ve kütüphane oluşturma fikirlerinin oluşmasına ve geliştirilmesine imkân yaratan bireysel ve toplumsal koşullar için genel bir çerçeve çizilebilmektedir(Yılmaz, 2000, 281)

Okuma alışkanlığı, okuma davranışının yaşam boyunca devamlı ve düzenli olarak bilinçli bir şekilde kişinin okumayı bir ihtiyaç ve zevk kaynağı olarak görmesinden ortaya çıkması olarak tanımlanabilir. (Doğanay, 2001: 41).

Öğrenmenin birçok çeşitli yolu olduğu gibi okuma bu yöntemlerden en etkili ve en verim alınabilecek olanıdır. (Koç ve Müftüoğlu, 2008, 62)

Kitap okuma alışkanlığımızda, çeşitli zaman dilimlerinde yapılan araştırmaların verdiği sonuçlara göre Türk toplumunun kitap okuma alışkanlığının olmadığı, kitap okuyanların büyük bir çoğunluğunun ise yaptıkları işle ilgili yazıları okuduğunu göstermektedir (Özdemirci, 1990, 154-155; Okuma Kültürü Haritası, 2011; Güvenli ve Ak Akyol, 2014, 99)

Yapılan bir araştırmada ise yıllık ortalama olarak; Japonların 25, İsveçlilerin 10, Fransızların ise 7 kitap okuduğu bu oranın Türk toplumuna yapılan araştırmalar sonucunda bir senede altı bireye bir kitap düştüğü sonucu çıkarılmıştır(Odabaş, 2005)

Kitap okumak sadece öğrencilerin değil, her yaşta herkesin büyük bir bilgi kaynağına açılması, fikirlerini ve sorumluluklarını geliştirmesi, sağlıklı bir diyalog içinde bulunabilmesi için, bilgi daracığını geliştirmek için başvurması gereken en etkili öğrenme yoludur. (Sever, 1997: 14).

İstanbul'da lise ve üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada da öğrencilerin yeterince okumadıkları, okumama nedeni olarak da, televizyonun kitap okumaktan uzaklaştırdığı, okul eğitiminde okuma alışkanlığının verilmediği, geçim koşullarının ağır olması, okuyan insanlara değer verilmemesi ve kitapların pahalı oluşu ifade edilmiştir (Cumhuriyet, 22 Ocak 1999: 3)

2. YÖNTEM VE MODEL

Çalışma meslek teknik lisesi erkek öğrencilerin kitap okuma alışkanlıkları hakkında görüşlerini öğrenmek için hazırlanan 5-li Likert tipi 13 maddenin bire bir uygulama yöntemiyle uygun örnekleme seçilen 62 kişiyle gerçekleştirilmiştir. Keşfedici ve açıklayıcı nitelikli bu çalışmada verilen cevaplar hem betimsel hem çıkarımsal olarak ele alınmıştır. 5-li Likert tipinde en çok katılan ve en az katılan Ki-Kare testi ile incelenmiştir. Yapılan hipotez testleri için anlamlılık seviyesi 0.05 kabul edilmiş olup, istatistiksel analizler SPSS v22.0 programı ile uygulanmıştır.

3. ANALİZ VE BULGULAR

Bu kısımda ankete gerçekleştiren katılımcıların demografik özelliklere göre dağılımlarıyla çalışmada öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını değerlendirmeye yönelik sorular, ve verilen yanıtların dağılımlarının gösteren madde analizleri en çok katılan ve en az katılan maddelere öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlara demografik özelliklerin etkilerinin inceleme sonuçları bulunmaktadır.

Tablo 1. Kişisel Demografik Faktörlerin Betimleyici İstatistikleri

Demografik Değişkenler	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yaş	16'nın altı	26	41,9
	16-üzeri	36	58,1
Sınıf	3.Sınıf-altı	53	85,5
	4. Sınıf	9	14,5
Bölüm	Eşit Ağırlık	25	40,3
	Sayısal	30	48,4
	Sözel	7	11,3
Aylık Gelir	0-50 TL	19	30,6
	51-100 TL	21	33,9
	101 TL-üzeri	22	35,5
Kardeş Sayısı	2-altı	3	4,8
	3	11	17,7
	4-üzeri	48	77,4
Anne Baba Eğitim Durumu	Anne biliyor-Baba biliyor	5	8,1
	İkisi de biliyor	28	45,2
	İkisi de bilmiyor	2	3,2
	Baba biliyor Anne biliyor	27	43,5
Kitap Sayısı	0	8	12,9
	1	47	75,8
	2-üzeri	7	11,3

Tablo 1 incelendiğinde çalışmaya katılanların %58.1 i (36 kişi) 16 yaş ve üzeri, %85.5(53 kişi) 3. sınıf ve altı, %48.4 i (30 kişi) sayısal bölümde okuyan, %35.5i(22 kişi) 100 ₺ ve üzeri aylık harcama yapanlar, %77.4 ü(48kişi) 4 kardeş ve üzeri kardeşe sahip, %45.2(28 kişi) anne ve babalarının okuma yazma bilmediği, %75.8i (47 kişi) ayda bir kitap okuduğu görülmektedir.

Çalışma kullanılan 5-Likert tipi (1: kesinlikle katılmıyorum, 2: katılmıyorum, 3: kararsızım, 4: katılıyorum, 5: kesinlikle katılıyorum) 13 ifade tablo 2'de verilmektedir.

Tablo 2. Maddeler

Madde No	Açıklaması
M1	Kitap okumayı severim
M2	Ayda ortalama 4 roman okurum
M3	Rahatça kompozisyon yazarım
M4	Kitap okuduğum için hayal dünyam gelişir
M5	Boş derslerde kitap okurum
M6	Yanımda kitap taşırım
M7	Okuduğum kitapların özetini çıkarırım
M8	Kitap alırken bütçem yetiyor
M9	Kitap okumak için yeterli zaman ve mekânım var
M10	İstedğim kitaba rahatça ulaşabilirim
M11	Kendi kütüphanemi oluşturmak için gayret ederim
M12	Kelime haznemi geliştirmeye çalışırım
M13	Kitap okumak benim için oldukça önemlidir

Tablo 2. de verilen 13 ifadeye verilen cevapların madde analizi Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. Madde analiz tablosu.

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ortalama	Standart Sapma
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
M1	9	14,5	16	25,8	6	9,7	13	21,0	18	29,0	3,24	1,47
M2	11	17,7	16	25,8	22	35,5	9	14,5	4	6,5	2,6	1,12
M3	8	12,9	12	19,4	34	54,8	5	8,1	3	4,8	2,72	0,96
M4	12	19,4	16	25,8	3	4,8	13	21,0	18	29,0	3,1	1,5
M5	9	14,5	16	25,8	20	32,3	10	16,1	7	11,3	2,8	1,20
M6	8	12,9	14	22,6	7	11,3	10	16,1	23	37,1	3,42	1,49
M7	8	12,9	20	32,3	18	29,0	10	16,1	6	9,7	2,77	1,16
M8	11	17,7	15	24,2	15	24,2	13	21,0	8	12,9	2,87	1,29
M9	7	11,3	16	25,8	9	14,5	16	25,8	14	22,6	3,22	1,36
M10	12	19,4	15	24,2	18	29,0	9	14,5	8	12,9	2,77	1,28
M11	13	21,0	19	30,6	17	27,4	6	9,7	7	11,3	2,59	1,24
M12	12	19,4	12	19,4	5	8,1	13	21,0	20	32,3	3,27	1,55
M13	12	19,4	9	14,5	5	8,1	12	19,4	24	38,7	3,43	1,58

Katılımcıların demografikleri (yaş, sınıf, bölüm, aylık gelir, kardeş sayısı, anne-baba eğitim durumu, aylık okuduğu kitap sayısı) nın üzerinde Madde analiz tablosu incelendiğinde madde katılım seviyesi orta değer olan 3'ün altında olduğu görülmektedir. Tablo net bir şekilde incelendiğinde öğrencilerin en çok onayladığı M13 ("Kitap okumak benim için oldukça önemlidir." $X=3.43$) en az katılan M11 ("Kendi kütüphanemi oluşturmak için gayret ederim." $X=2.59$) ifadelerine verilen cevaplara etkisi Ki-kare testleri ile incelenmiş ve sonuçlar -p-değerleri olarak Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Demografik Özelliklerin M11 ve M13'e etkileri: p-değerleri

Demografik Özellikler	Ifadeler	
	M11	M13
Yaş	0,903 ^b	0,487 ^b
Sınıf	0,960 ^b	0,847 ^b
Bölüm	0,030 ^{b*}	0,232 ^b
Aylık Gelir	0,587 ^b	0,817 ^b
Kardeş Sayısı	0,861 ^b	0,799 ^b
Anne-Baba Eğitim Durumu	0,945 ^b	0,289 ^b
Kitap Sayısı	0,898 ^b	0,268 ^b

a:Pearson Ki-Kare testi ile elde edilmiştir

b:Fisher Kesin Ki-Kare testi ile elde edilmiştir

* $p<0.05$, ilişki anlamlı

Etkisi araştırılan demografik özelliklerden(yaş, sınıf, bölüm, aylık gelir, kardeş sayısı, anne-baba eğitim durumu, kitap sayısı) sadece öğrencilerin lisedeki bölümlerinin üzerinde en az katılan ifade olan M11'e verilen cevaplara 0,05 anlamlılık seviyesinde etkisi olduğu görülmüştür. Diğer ikili ilişkiler 0,05 hata düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Anlamlı ilişkinin detayları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Bölümün M11'e Etkisi

Bölüm * 11.Kendi kütüphanemi oluşturmak için gayret ederim Crosstabulation								
			11.Kendi kütüphanemi oluşturmak için gayret ederim					Toplam
			Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Karasızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Bölüm	Eşit Ağırlık	Sayı	6	8	6	1	4	25
		%	24,0%	32,0%	24,0%	4,0%	16,0%	100,0%
	Sayısal	Sayı	7	10	10	3	0	30
		%	23,3%	33,3%	33,3%	10,0%	0,0%	100,0%
	Sözel	Sayı	0	1	1	2	3	7
		%	0,0%	14,3%	14,3%	28,6%	42,9%	100,0%
Toplam	Sayı	13	19	17	6	7	62	
	%	21,0%	30,6%	27,4%	9,7%	11,3%	100,0%	

Bölüm M11'e etkisine bakıldığında kendi kütüphanelerini oluşturmak isteyenlerin oranı beklenildiği gibi sözel bölümde okuyanlarda en yüksekken (katılıyorum + kesinlikle katılıyorum %71,5) bu ifadeye katılmayanların en yüksek oranı ise sayısal bölümlerde okuyanlarda (kesinlikle katılmıyorum + katılmıyorum %56,6) görülmektedir.

4. SONUÇ

Bu çalışmanın amacı yapılan araştırmada, teknik meslek lisesindeki erkek öğrencilerin yaş, sınıf, bölüm, aylık gelir, kardeş sayısı, anne-baba eğitim durumu, kitap sayısı gibi demografik özelliklerle olan ilişkilerini ortaya çıkarmaktır. Bu nedenle Şanlıurfa Gap Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi'nde eğitim gören 62 erkek öğrenci ile yüz yüze bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışma sonucunda öğrencilerin en çok kitap okumayı kendileri için önemli görürken en az kendi kütüphanelerini oluşturmak için gayret ettikleri görülmektedir. Sözel bölümde okuyanların kendi kütüphanelerini oluşturmak için daha çok gayret ettikleri anlaşılmaktadır.

Yapılan bu çalışma başka okullarda uygulanarak geliştirilebilir ve karşılaştırma yapılarak kitap okuma alışkanlıklarının önemi, lise öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını arttırmak, kelime haznesinin geliştirilmesinde uygulanacak metotlarının belirlenmesinde kaynak olabilecek nitelikte verilere ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

Cumhuriyet, 22 Ocak 1999: 3 T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı https://www.meb.gov.tr/earged/earged/okuma_duzey.pdf

Doğanay, H. (2001). Halk kütüphanelerinin okuma alışkanlığındaki rolü ve önemi. Türk Kütüphaneciliği 15(1), 40-44.

Gönen, M. (2004). Öğretim boyunca okuma alışkanlığı. Okuma Kültürü ve Okullarda Uygulama Sorunları Toplantısı. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Koç, S. ve Müftüoğlu, G. (2008). Dinleme ve okuma öğretimi. 21 Kasım 2012 tarihinde www.aof.anadolu.edu.tr/kitap/IOLTP/2277/unite04.pdf adresinden erişildi.1992.

Odabaş, H. Odabaş, Z.Y. ve Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara üniversitesi örneği. Bilgi Dünyası. 9(2):431-465.

ÖZDEMİRCİ, Fahrettin (1990) "Niçin Az Okuyoruz Kamuoyu Araştırması Sonuçlandı", Türk Kütüphaneciliği, 4 (3): 154- 155

Sever, S. (1997). Türkçe öğretimi ve tam öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu. (1992). Alışkanlık. Türkçe Sözlük içinde (c. 1, s.52). İstanbul: TDK,

Türk Dil Kurumu (2011). Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu

Yılmaz, B. (2000). Viyana İlkokullarında okuyan Türk öğrencilerin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerine bir araştırma. Bilgi Dünyası 1(2), 280-306.